

Land van Cuijk

Januari 2021

Bouw méé aan je eigen kernencyv !

In 2022 is het Land van Cuijk een feit. We zijn dan één stevige gemeente die bestaat uit maar liefst 29 dorpen. Het is belangrijk dat elk dorp in de nieuwe situatie tot zijn recht komt! Geen enkel dorp kan en mag worden 'ondergesneeuwd' in het grote geheel. Belangrijk is dus dat er een goed beeld is van elk dorp; wat zijn de kenmerken van dat dorp, waar blinkt het in uit en waar moet de focus liggen? In het komende jaar krijgt elk dorp de gelegenheid om zich te presenteren aan het nieuwe gemeentebestuur. Hiervoor is een participatietraject ontwikkeld waarin we met elk dorp een op maat gesneden Curriculum Vitae gaan bouwen. In zo'n CV staat duidelijk omschreven wat het betreffende dorp karakteriseert, waar de kansen van het dorp liggen, welke prioriteiten er worden gesteld en waar de nieuwe gemeente straks aandacht voor moet hebben.

Stuurgroep en werkgroep

De Stuurgroep Land van Cuijk i.o. heeft een werkgroep 'kernendemocratie' aangesteld. Deze werkgroep onderzoekt wat 'kernendemocratie' voor het Land van Cuijk betekent en hoe dat precies vorm moet krijgen in de 29 kernen én in de (nieuwe) gemeentelijke organisatie.

Wat levert de werkgroep op?

In het plan van aanpak 'kernendemocratie' (vastgesteld door de Stuurgroep) worden drie zaken genoemd die de werkgroep moet 'opleveren': 1) een beleidsplan kernendemocratie, 2) een participatietraject met inwoners (als input voor het beleidsplan en de te nemen stappen), 3) een digitaal participatieplatform om de digitale participatie te stimuleren.

Beleidsplan kernendemocratie
Land van Cuijk

Wat is precies het kernencv?

Het kernencv is een onderdeel van het participatietraject, waarin van elk van de 29 dorpen een kleine en zo representatief mogelijke groep betrokken inwoners de relatie tussen gemeente en de gemeenschap van het dorp (=kernendemocratie) vorm en inhoud geeft. Daarbij worden zij ondersteund en begeleid door moderatoren van de werkgroep Kernendemocratie. Aan de hand van een aantal sessies bouwen de inwoners aan het profiel van hun dorp (=kernenkaart), leggen ze accenten op zaken die aandacht behoeven (=kernenfocus) en denken ze na over wat nodig is om in samenwerking tussen inwoners en de gemeente Land van Cuijk mooie resultaten te boeken op de gewenste resultaten. Dit resulteert in een digitale en papieren publicatie die zij namens de inwoners van alle dorpen aanbieden aan het nieuwe gemeentebestuur (raad en college van b&w)

Doelen kernencv?

Invloed inwoners hoe gemeente en gemeenschap gaan samenwerken

Onze inwoners krijgen invloed op de kernendemocratie: hoe worden de nieuwe verhoudingen tussen de volksvertegenwoordigende organen georganiseerd; hoe werken gemeente en gemeenschap samen?

Inzicht inwoners sterke punten en prioriteiten en creëren draagvlak

Onze inwoners krijgen inzicht in de sterke punten, minder ontwikkelde punten en prioriteiten van hún dorp. Ze beseffen daarom ook waarom welke prioriteiten gelegd worden. Bedoeling is dat dit leidt tot draagvlak voor keuzes.

Aanknopingspunten voor concrete ideeën

Het proces biedt aanknopingspunten en concrete ideeën om de leefbaarheid in de dorpen te handhaven of te verbeteren zodat de kracht en identiteit per dorp behouden kan blijven.

Constructieve werkafspraken tussen gemeente en gemeenschap

Het proces leidt tot constructieve werkafspraken waarlangs gemeente en gemeenschap de komende jaren samen gaan werken om doelen te realiseren

Het proces in een notendop

Kernenfeiten (bouwsteen1)

Inzicht hebben in de basale feiten van elke kern

februari 2021

Kernenkaart (bouwsteen2)

Samen met inwoners kansen per kern definiëren

juni 2021

Kernenfocus (bouwsteen3)

Samen met inwoners prioriteiten per kern definiëren

juli 2021

Kernency (resultaat bouwstenen1 tm 3)

Op basis van de verkregen input uit het participatietraject (kernenfeiten, kernenkaart en kernenfocus) wordt het kernency samengesteld. Dit wordt in oktober 2021 aan de gemeenteraad gepresenteerd.

Kernendemocratie (bouwsteen 4)

Hoe organiseren we de (nieuwe) verhoudingen tussen de (volks-) vertegenwoordigende organen?

Contouren / aanbeveling op basis van input uit de dorpen

Vóór zomervakantie 2021

Beleidsplan met concrete uitwerking

Najaar 2021

Kernenplannen (bouwsteen 5)

Samen met inwoners plannen maken. Hiervoor wordt nog een procesplan voorgelegd aan college en raad.

vanaf 2022

In vijf bouwstenen van kernenfeiten naar kernenplannen...

Bouwsteen 1: Kernenfeiten

Hoeveel mensen wonen er in elk dorp? Hoeveel mensen zijn lid van een sportvereniging? Hoeveel kost een woning gemiddeld? Hoe zit het met het openbaar vervoer? Het is belangrijk dat we deze en andere feiten op een rijtje hebben voordat we verder praten over wáár de nieuwe gemeente in de komende jaren aandacht voor moet hebben. Als we dit per dorp hebben vastgelegd in beknopte factsheets, gaan we verder met de dorpen in gesprek. Deze feiten/factsheets zijn dus ondersteunend aan de volgende bouwstenen.

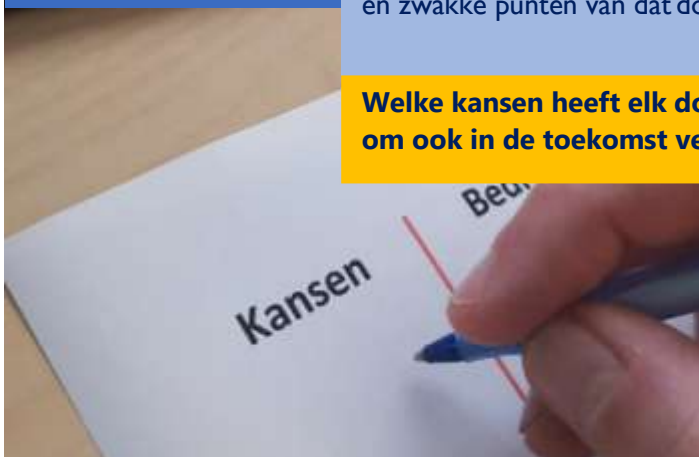
Welke feiten zijn relevant als we samen de dorpen gaan (uit-)bouwen?

Bouwsteen 2: Kernenkaart

Wat zijn de sterke punten, valkuilen, kenmerken en ontwikkelpunten van elk dorp? Dat is belangrijk om te weten om verder te bouwen! We gaan deze informatie vooral ophalen bij de mensen uit de dorpen zélf (inwoners, winkeliers etc.). In elk dorp gaan we met een bouwteam aan de slag en gaan we een heuse analyse maken van de sterke en zwakke punten van dat dorp!

Welke kansen heeft elk dorp in het 'hier en nu' die straks benut kunnen worden om ook in de toekomst verzekerd te zijn van een goed leefklimaat?

Bouwsteen 3: Kernenfocus

Als we de kernenkaart in beeld hebben en we weten waar de kansen van elk dorp liggen, kunnen we gericht kijken naar de toekomst. We brengen focus aan door prioriteiten te benoemen. Want niet alles kan en niet alles kan tegelijk. Samen met de dorpen gaan we kijken naar wat we per dorp kunnen 'uitbouwen', wat we op een acceptabel niveau moeten brengen en waar we juist géén energie in moeten steken.

Welke prioriteiten stelt elk dorp in de komende jaren om de kansen van dat dorp te benutten?

Vlag in de top voor de kernencv!

De kernenkaart (kansen) en de kernenfocus (prioriteiten) worden dus in participatie met de bouwteams (vertegenwoordiging van de inwoners) per dorp in beeld gebracht. Als we dat hebben gedaan, kunnen we voor elk dorp de kernencv opmaken. Dat is de (mogelijk digitale) publicatie waarin de inwoners per dorp hún specifieke identiteit, kansen en prioriteiten presenteren aan het college van B&W en de gemeenteraad van de gemeente Land van Cuijk. Bedoeling is dat de bouwteams (dat zijn er dus 29) hun kernencv in oktober 2021 aanbieden aan de afzonderlijke gemeenteraden.

Bouwsteen 4: Kernendemocratie

Als we een beeld hebben van 1) de feiten, 2) de kaart en 3) de focus (kernencv) én we hebben een beeld van de animo en mogelijkheden bij inwoners in de dorpen om zaken zélf op te pakken en uit te voeren, dan kunnen we gericht kijken naar wat dat betekent voor de democratische verhoudingen tussen dagelijks bestuur, politiek (gemeenteraad) en inwoners/samenleving in de nieuwe gemeente. Vragen die dan beantwoord moeten worden zijn o.a.: wat zijn de nieuwe rollen en verantwoordelijkheden van de (volks)vertegenwoordigende organen? Hoe wordt dat georganiseerd? Wat zijn in de 'nieuwe' verhoudingen de speelruimtes van de verschillende partijen? Hoe de 'kernendemocratie' er uit gaat zien, schrijven we op in een beleidsplan over kernendemocratie voor de nieuwe gemeente Land van Cuijk.

Hoe organiseren we de nieuwe verhoudingen tussen de (volks-) vertegenwoordigende organen?

Bouwsteen 5: Kernenplannen

Als de kernencv's aan de gemeenteraad zijn gepresenteerd, weten we ongeveer hoe de dorpen eruit zien en hoe ze er in de toekomst mogelijk uit gaan zien. Daarmee zijn we er natuurlijk nog niet. Er zijn concrete plannen nodig om van A naar B te komen. De bedoeling is dat de deze plannen straks grotendeels door de inwoners van het dorp (in participatie met de gemeente) worden ontwikkeld én uitgevoerd. Dit zullen zeker niet altijd en per definitie plannen zijn die (veel) geld kosten. Echter, de precieze aanpak voor dit proces moet nog worden ontwikkeld (en door het college en raad worden vastgesteld). In elk geval gebeurt dit alles niet vóór de herindelingsdatum van 1 januari 2022.

Welke concrete plannen maken we ná de herindelingsdatum om ook daadwerkelijk van A naar B te komen?

Bouwstenen overlappen elkaar

Benadrukt moet worden dat de genoemde bouwstenen niet per definitie volgordelijk en opeenvolgend verlopen. Zo wordt er bijvoorbeeld in bouwsteen 2 (in interactie met inwoners) al meteen een stevig fundament gelegd voor de bouwstenen 3 en 4. De bouwstenen lopen dus in elkaar over en ze overlappen elkaar.

Planning

Kernenfeiten	gereed: februari 2021
Kernenkaart	gereed: juni 2021
Kernenfocus	gereed: juli 2021
Kernencv's (presentatie)	gereed oktober 2021
1e uitwerking Kernendemocratie	vóór de zomervakantie 2021
Beleidsplan Kernendemocratie	najaar 2021
Kernenplannen	vanaf 2022

29 dorpen met een eigen cv...

29 verschillende ontwikkelpaden...

29 dorpen in beweging...

Hoe pakken we het aan?

De inwoners zijn vooral zélf aan zet; het zijn hún dorpen

Aan de slag met bouwteams

In de genoemde tweede bouwsteen gaan we aan de slag met de inwoners om de kaart te maken. Dat doen we met zogenoemde **Bouwteams**. In elk dorp komt zo'n bouwteam. Dit team bestaat uit zes tot maximaal vijftien mensen uit het betreffende dorp. Dit aantal is ook afhankelijk van de omvang en grootte van het betreffende dorp. Mogelijk komt er een opsplitsing met wijk bouwteams. In het team zitten (idealiter) op zijn minst twee inwoners, een lid van de dorps- of wijkraad, een ondernemer, een vertegenwoordiger van een maatschappelijke organisatie (bijvoorbeeld een school) en iemand die een cultuur- of sportvereniging vertegenwoordigt. Deze groep mensen heeft een 'katalyserende' rol, is ambassadeur naar de achterban (de inwoners in het dorp) en zal in inhoudelijke sessies onder begeleiding van de gemeente zélf de kaart, de focus en mogelijk (vanaf 2022) de plannen vorm gaan geven.

Gevraag

Jd: een constructieve houding

Belangrijk is dat de deelnemers van het bouwteam constructief kritisch zijn. We willen graag deelnemers die echt willen bouwen, die zich ambassadeur voelen van hun dorp en die in staat zijn om anderen te mobiliseren. Aanpakkers ook! De deelnemers worden geworven. We doen hiervoor een beroep op de dorps- en wijkraden. Hoe we e.e.a. precies gaan doen bespreken we met de dorpsraden.

Leden van het gemeentebestuur en ambtenaren zitten niet in het Bouwteam

Het participatietraject richt zich in het bijzonder op inwoners wiens stem niet automatisch wordt gehoord bij de planvorming van de nieuwe gemeente. Leden van het gemeentebestuur en ambtenaren zijn via diverse gremia reeds betrokken bij de implementatiefase van het herindelingsproces en de ontwikkeling van kernendemocratie in het bijzonder. Uiteraard worden gemeentebestuur en ambtenaren - voor zover ze minder rechtstreeks betrokken zijn - wel uitvoerig geïnformeerd gedurende het proces.

Wat doet de werkgroep?

De werkgroep:

- levert de moderatoren (begeleiders) die met de bouwteams in sessies aan de slag gaan
- regisseert het proces en stuurt op het uiteindelijke resultaat: 29 kernen cv's.
- zorgt voor duidelijke inhoudelijke kaders, een format waar bouwteams mee kunnen werken, een heldere planning en proces met eenvoudige stappen
- ondersteunt de bouwteams in hun bouwproces, met kennis, procesgeld en organisatiecapaciteit. De ondersteuning is maatwerk, en afhankelijk van de specifieke situatie en behoeftes van het bouwteam
- blijft betrokken gedurende het proces. Bij bijeenkomsten zijn we aanwezig om uitkomsten vast te leggen.

Coronamaatregelen

De sessies en activiteiten van de bouwteams vinden digitaal plaats, i.v.m. de vigerende coronamaatregelen. De verwachting is dat het op korte termijn niet mogelijk wordt om activiteiten met groepen op locatie te organiseren. Het proces rondom de kernencv's lastig plan- en organiseerbaar als teveel op twee gedachten wordt gehinkt rondom het al dan niet fysiek organiseren van activiteiten. Hoewel het de voorkeur heeft om activiteiten tenminste deels op locatie te kunnen organiseren, achten we de kans dat dit lukt klein, dus zal het traject volledig digitaal worden georganiseerd. Mocht de situatie rondom de coronapandemie tegen onze verwachting in gedurende het proces sterk verbeteren, dan zullen we bekijken of het mogelijk is sessies op locatie te laten plaatsvinden.

Het participatietraject is volledig digitaal

We gebruiken het in december 2020 aanbestede digitale participatieplatform Ons Land van Cuijk (van leverancier Mett) om het proces om te komen tot kernencv's digitaal te faciliteren. Ons Land van Cuijk vervult daarin twee functies. Ten eerste gebruiken de bouwteams en de moderatoren van de werkgroep het platform om input op te verzamelen. Het platform is laagdrempelig in gebruik, zodat eenvoudig input onder inwoners kan worden verzameld. Zo is de voortgang van het kernencv'tevens 'live' te volgen en fungeert het digitale platform als een logboek voor het proces. Daarnaast is Ons Land van Cuijk beschikbaar om het eindresultaat, de kernencv's, op te presenteren. Zo zijn alle kernencv's bij elkaar verzameld op één plaats en zijn ze in de toekomst eenvoudig bij te werken en te raadplegen.

De thema's

Het gaat om onderwerpen van en vóór de inwoners

In 2019 is in de dorpen van de gemeenten Boxmeer, Cuijk en Sint Anthonis opgehaald welke thema's inwoners belangrijk vinden voor de ontwikkeling van hun dorp. We bouwen voort op de input die inwoners toen hebben gegeven. Tegelijkertijd houden we rekening met verschillen tussen de dorpen. De dorpen van de gemeente Mill en Sint Hubert waren bijvoorbeeld nog niet betrokken bij het proces van de toekomstvisie. In de gemeente Sint Anthonis zijn in 2019 al door de inwoners dorpsontwikkelingsplannen gemaakt. En in sommige andere dorpen werken inwoners en gemeente al langere tijd aan de leefbaarheid. Bijvoorbeeld in Langenboom. We houden nadrukkelijk rekening met de situatie per dorp en dat leidt dan ook tot maatwerk binnen de totale aanpak.

maatwerk

Thema's die sterk naar boven komen

- Inwoners vinden het belangrijk om jongeren te behouden of binnen te halen. Dat vraagt om een goed klimaat voor woningbouw, onderwijs (MBO, aansluiting onderwijsaanbod op arbeidsmarkt), werkgelegenheid en bereikbaarheid (goed OV).
- Sociale voorzieningen voor zowel ouderen als jongeren zijn belangrijk voor de samenhang. Jong en oud combineren.
- Passend woningaanbod, bouwen (in de kern) zijn belangrijk voor de leefbaarheid
- Veiligheid (verkeer, overlast en criminaliteit)
- Zorg op maat en goede spreiding van voorzieningen met goed vervoer naar zorg.
- Gezonde leefomgeving door stappen te zetten richting duurzaamheid.

We hebben alle genoemde onderwerpen en thema's gerubriceerd onder vijf thema's; Leven, ondernemen, ontspannen, zorgen en leren. Uiteraard is deze indeling niet zaligmakend en lopen ze in elkaar over. De praktijk leert echter dat inwoners deze rubricering praktisch en hanteerbaar vinden. Dezelfde thema's zijn anderhalf jaar geleden gebruikt bij de DOP's in Sint Anthonis. Voordeel hiervan is dat we dit traject en dat van Sint Anthonis hiermee 'synchroon' trekken en dat we voor de zeven kernen van Sint Anthonis kunnen volstaan met de vraag: kunnen jullie kijken of jullie deze lijst willen aanvullen op basis van veranderingen in de afgelopen anderhalf jaar.

Leven

Genoemd zijn onder andere:

Woningaanbod en -bouw, behoud en aantrekken inwoners, groen, openbare werken, veiligheid en overlast in openbare ruimte, criminaliteit, openbaar vervoer, bereikbaarheid en ontsluiting, verkeersveiligheid en parkeren, buitengebied, Maasheggen, dorpsvrijwilligers t.b.v. natuurbehoud, vormen/projecten duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, omgevingswet/visie, vormen van participatie en inwonersvertegenwoordiging (o.a. voorbeelden inspiratiekaart procesplan), rollen en verantwoordelijkheden, proces en communicatie/contacten gemeente (ambtelijk, bestuurlijk en gemeenteraad)

Ondernemen

Genoemd zijn onder andere:
Werkgelegenheid, ondernemings- en vestigingsklimaat, industrie(terreinen), agrarische sector, kennis en investeren

Ontspannen

Genoemd zijn onder andere:
Samenhang/samenhang, betrokkenheid, dorpsfeer, rust en ruimte, historie, folklore, tradities, religie (zie ook kunst en cultuur), veld, dorpsverenigingen en -raden, dorpsfeer (Koningsdag, Sinterklaas, kerstversen en wandelmogelijkheden,, natuurmonumenten (letterlijk, wat is een monument in behoud en toekomst horeca, vrijetijdsbezienswaardigheden, toekomst sportverenigingen (samenwerken, behoud verenigings sportterreinen, dorpsvrijwilligers t.b.v. sportverenigingen, integratie andere domeinen (sociaal, cultuur, onderwijs)

Zorgen

Genoemd zijn onder andere:
Zorg op maat in de kern, spreiding voorzieningen, verpleeg- en verzorgingshuizen, voorzieningen, jongeren, ouderen, maatschappelijke organisaties, sociale thema's: eenzaamheid, armoede, sociale veiligheid, mantelzorg dorpsvrijwilligers t.b.v. sociaal domein (tafeltje dekje bijv.)

Leren

Genoemd zijn onder andere:
Toekomst onderwijs (samenwerken, behoud scholen, investeren), kwaliteit onderwijs, integratie andere domeinen (sociaal, cultureel, sport)

Randvoorwaarden en risico's

Randvoorwaarden en risico's

Randvoorwaarden

- Voldoende animo onder inwoners om deel te nemen aan bouwteam
- Diversiteit, slagvaardigheid en kwaliteit van bouwteams
- Voldoende capaciteit voor goede, stevige begeleiding / coaching van bouwteams.
- Duidelijk en aantrekkelijk aanbod voor inwoners: waarom zouden zij mee moeten willen doen?
- Goede communicatiecampagne vooraf
- Aansluiten bij wat er al is (bijv. dorpsplan Langenboom, dorpsontwikkelingsplannen Sint Anthonis)

Risico's

- Te weinig inwoners melden zich aan voor bouwteams
- Grote verschillen in kwaliteit van bouwteams komen moeilijk op gang en/of grote verschillen tussen bouwteams
- Bouwteams leiden tot onvergelijkbare 'kernencv's'

Veel van bovengenoemde risico's en randvoorwaarden kunnen worden afgedekt door een goede voorbereiding met een uitgewerkt plan van aanpak en planning, voldoende capaciteit en kwalitatief goede begeleiding door externe moderatoren en voldoende capaciteit en kwaliteit van een communicatieadviseur en de communicatiecampagne.